

Profesor Vidav na proslavi ob devetdesetletnici na Fakulteti za matematiko in fiziko

V tej številki Obzornika lahko preberete nekaj spominskih zapisov o profesorju Vidavu izpod peresa njegovih učencev in naslednikov, ki nadaljujejo njegovo znanstveno delo. Objavljamo tudi pregled dolgoletnega delovanja profesorja Vidava za Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije. Ponujamo vam še kratek prispevek o matematičnih člankih, ki jih je profesor Vidav v več kot petdesetih letih objavil v Obzorniku za matematiko in fiziko. Vsi ti zapisi so v podobni obliki izšli v posebnem jubilejnem zborniku, izdanem ob profesorjevi devetdesetletnici. Poleg tega objavljamo tudi kratek zapis o raziskovalnem delu profesorja Vidava; dva članka, ki sta podrobneje predstavila profesorjevo delo, sta izšla v Obzorniku že pred leti.

Uredništvo

VESTI

DOKTORANDI O PROFESORJU VIDAVU

Spomini na profesorja Vidava

Ko je spomladi leta 1946 profesor Vidav nastopil svojo učiteljsko vlogo, sem bil kot bruc v prvi generaciji njegovih slušateljev. Vse je potekalo v majhni sobi matematičnega seminarja v zgradbi Univerze na Kongresnem trgu. Pri njem smo poslušali v drugem semestru prvega letnika analitično geometrijo, drugo leto projektivno geometrijo, tretje diferencialno geometrijo in v četrtem letniku izbrana poglavja iz matematike (množice, kritični

uvod v infinitezimalni račun, verjetnostni račun). Radi smo hodili na njegova predavanja; snov nam je znal približati, da z razumevanjem ni bilo težav. Predavanja so tekla gladko, čeprav je vse razlagal brez zapiskov in predlog. Enkrat samkrat se je zgodilo, da je na začetku ure z lističa na tablo prepisal neko zvezo med Christoffelovimi simboli, ki jo je prejšnjo uro izpeljal, in stvar razvijal dalje. Pri vajah je bil z nami potrpežljiv in nikoli žaljiv. V tistem času na matematiki ni bilo asistentov in so vaje vodili profesorji sami. Pri reševanju diferencialnih enačb na vajah je profesor Plemelj ob neki priložnosti izjavil: „Kolega Vidav ima ostro oko za diferencialne enačbe.“ Seveda smo po takšni pohvali profesorja Vidava še bolj spoštovali.

Z Nikom Prijateljem in Rajkom Jamnikom smo leta 1957 dobili asistent-ska mesta; prišel sem na takrat še skupno tehnično fakulteto po priporočilu profesorja Vidava. Takoj je začel skrbeti za našo strokovno izpopolnitev. Ob obilici drugih obveznosti, ki jih je imel, nam je tedensko predaval in nas seznanjal z nekaterimi novejšimi področji matematike. Nekoč mi je prinesel svoj članek *Eine metrische Kennzeichnung der selbstadjungierten Operatoren*, ki je izšel leta 1956 v znani reviji *Mathematische Zeitschrift*. V njem je podal novo značilno lastnost sebiadjungiranih operatorjev. Ti operatorji sestavljajo Banachovo algebro z enoto. Predlagal mi je, da bi v tezi opisal podobno karakterizacijo sebiadjungiranih elementov, ko Banachova algebra ne vsebuje enote. Z nasveti in pripombami je ljubeznivo spremljal in usmerjal moje delo.

Z njim kot urednikom sem se srečeval pri izdajah matematičnih tekstov. Predloženo besedilo je zmeraj hitro in skrbno pregledal, mi svetoval izboljšanja, me opozarjal na napake in nejasnosti. Tudi pri tem sem se od njega veliko naučil.

Spominjam se delovanja profesorja Vidava v Društvu matematikov, fizikov in astronomov Slovenije. Ko sem bil v upravnem odboru društva, smo ga pogosto za kaj prosili, in vedno je bil pripravljen ustreči in pomagati. Kakor prej in pozneje je bil pri vseh takratnih dejavnostih društva bistveno udeležen. Med drugim je ob 20-letnici društva na občnem zboru v prosti besedi predstavil društveno zgodovino, zlasti še začetno obdobje: kako je bilo z ustanovitvijo društva; z odločitvijo za izdajanje Obzornika za matematiko in fiziko; z rojstvom Knjižnice Sigma; z nalogami, ki so se društvu zastavljale. Škoda je, da tega za zgodovino društva pomembnega prikaza ni objavil.

Kadar koli sem se pri profesorju Vidavu oglasil, me je prijazno sprejel in si vzel čas za pogovor. Pogovor z njim je zanimiv in poučen tudi takrat, kadar ne gre za strokovna vprašanja. Obrnil sem se nanj, večkrat tudi v kakšni osebni zadevi; njegov nasvet mi je bil zmeraj dragocen. Ko je nekoč beseda nanesla na to, da je v življenju dobro kaj pozabiti, je pomenljivo pripomnil: „Pa ne matematike.“

Spoštovani gospod profesor, ob Vašem jubileju Vam čestitam in Vam

želim vse dobro; zahvaljujem se Vam za naklonjenost, ki ste mi jo v dolгих letih poznanstva vselej izkazovali.

Jože Grasselli

Profesor Vidav, moj mentor

V jeseni leta 1961 sem kot prejemnik štipendije ustanove Alexandra von Humboldta odšel na strokovno izpopolnjevanje na univerzo v Heidelbergu. Mentor profesor G. Köthe je postal rektor in član francoske legije časti, zato sem si pridobil za mentorja mladega docenta H. G. Tillmana, ki ni bil še tako zaseden z raznimi dolžnostmi. Kmalu mi je dal temo za doktorat, neko daljnosežno posplošitev teorije Fourierove in Laplaceove transformacije v prostoru parov analitičnih funkcij na polravninah, ki so se mogle tolmačiti kot posplošitev pojma distribucij. Eno leto sem potreboval, da sem se naučil teorijo linearnih topoloških prostorov, teorijo mere, Fourierovo transformacijo in teorijo distribucij. Najzajetnejši kos so bili linearni topološki prostori, ki sem jih študiral iz korektur knjige G. Kötheja *Lineare topologische Räume*, ki je bila še v tisku. Po 4 semestrih študija na heidelberški univerzi sem se vrnil z napol dokončanim spisom, ki sem ga nameraval predložiti kot doktorsko delo. Ker je moj mentor odšel v Ameriko, sem prosil profesorja Ivana Vidava za mentorstvo. Takoj je mentorstvo prevzel. Vprašal sem ga, ali je mogoče dokazati neki posplošeni primer principa maksimuma za analitične funkcije v polravninah. Kot pogosto je rekel, da o tem nič ne ve, naslednjega dne pa mi je prinesel lep, duhovit dokaz, ki je v delu pomenil kompletnost nekega prostora, induktivne limite Banachovih prostorov parov analitičnih funkcij. Prav tako mi je pomagal pri dokazu, da je Fourierova transformacija, definirana na tem prostoru, bijektivna preslikava.

Profesorja Vidava imam kot mentorja v najboljšem spominu: vedno je bil na voljo za pomoč, vljuden kot gospod stare šole, ki je že skoraj izumrla, prijazen in poln vzpodbud.

Pozneje, ko sem z njim sodeloval pri študiju transportne enačbe na osnovi teorije polgrup operatorjev v nereflaktivnih prostorih, kot sta prostor L^1 in prostor mer, sem bil deležen njegove prav tako tehtne in ljubeznive pomoči. Za vse to in še za marsikaj ga občudujem in sem mu globoko hvaležen. Imel sem srečo delati in učiti se pri takem matematičnem velikanu.

Anton Suhadolc

Mentor generacijam matematikov

Profesor Ivan Vidav mi je bil učitelj v najširšem pomenu besede. Ko sem se leta 1953 vpisal na študij matematike, je bil Ivan Vidav pri svojih 35 letih že izredni profesor. Za prvi letnik je imel samo 2 uri na teden tako